

La mateixa Maioricensis Schola Lullistica ha publicat, en homenatge a Miquel Massutí i Alzamora, un recull d'articles d'aquest malaguanyat estudiós mallorquí sota el títol absurd de *Sus obras lulianes* (1951), que comprèn *La luz del Doctor, instrumento de apostolado* (inèdit), *La teoria lulliana de les marees*, *Una teoria medieval sobre la marea*, *Ramón Lull y la brújula* i *Ramón Lull y la alquimia*. També són editades per la Schola una excellent *Introducción bibliográfica a los estudios lulianos*, pel P. Miquel Batllori (1945); *Las previsiones científicas del Doctor Iluminado y el lullismo en Hispano-América*, d'Antonio Reyes (1950), i *Ramón Lull (Raimundo Lulio): Comentarios acerca de las ideas del filósofo*, d'Ignasi Blanes (1950).

Altres estudis recents sobre Llull o el lullisme a recordar: *Le bienheureux Ramon Lull, chevalier par hérité et par vocation*, per J. H. Probst (Mallorca, s. a.); *Ramón Lull y la Sociedad de las Naciones*, pel P. Andreu de Palma de Mallorca (Barcelona 1943); *El lullismo en Italia (Ensayo de síntesis)*, pel P. Miquel Batllori («Revista de Filosofía», II, Madrid 1944); *6 Genio y figura del iluminado maestro B. Ramón Lull*, pel P. Mauricio de Iriarte («Arbor», Madrid 1945); *7 Sobre la autenticidad del libro «De Benedicta tu in mulieribus», atribuido a Ramón Lull*, pel P. Bartomeu Salvà (Mallorca 1946), i la rèplica *Ramon Llull no és l'autor del llibre «Benedicta tu in mulieribus»*, per Salvador Galmés («Estudis Romànics», I, 1947-48); *Fool of Love*, per E. Allison Peers (London 1948); *8 Der Mainzer Lullismus im 18. Jahrhundert*, per Anton Ph. Brück (Mainz 1949); *9 Aspectos sociales del pensamiento de Raimundo Lulio*, per F. de Urmeneta («Revista Internacional de Sociología», VIII, 1950); *Bibliografía lulliana contemporánea (años 1935-1950)*, pel P. Benito Mendia («Archivum Franciscanum Historicum», XLIV, Brozzi-Quarachi 1951); *10 «Blanquerna» and «The Pilgrim's Progress» compared*, per Frank Pierce («Estudis Romànics», III, 1951-52); *Die Lullische Kombinatorik (Ein erneuter Darstellungs- und Deutungsversuch mit Bezug auf die gesamt-europäische Philosophie)*, pel P. Erhard W. Platzeck («Franziskanische Studien», XXXIV, Münster 1952); *11 Der Plan eines lullistischen Lehrstuhles für Würzburg (1747-48)*, per Anton Ph. Bruck (Würzburg 1952).¹²

Bé que d'un contingut molt més ample, cal no oblidar ací la *Historia de la Filosofía española (Filosofía de los siglos XIII al XV)*, per Tomàs i Joaquim Carreras i Artau (Madrid 1939-43).¹³ De les mil quatre-cents pàgines que aproximadament conté l'obra, unes quatre-cents (al final del primer volum) són dedicades a la vida i l'obra de Ramon Llull i unes quatre-cents cinquanta (al començament del volum segon) formen una densa, interessant i ben elaborada història del lullisme. — R. A. I S.

Tres treballs sobre l'obra literària de Ramon Llull.— Martí de Riquer ha publicat, dins la col·lecció «El canto de los siglos», el *Libre d'Amic e Amat* i el *Desconhort* de Ramon Llull, acompanyats d'una traducció castellana. Cada un d'aquests textos va precedit d'un estudi; una introducció general obre el volum. Després d'un ràpid resum de la vida del gran escriptor mallorquí, el senyor Riquer passa a caracteritzar breument l'obra lulliana, primer des del punt de vista lingüístic, distingint, dins l'obra en llengua catalana, la solidesa i precisió idiomàtica de la prosa i la llengua arbitrària catalano-provençal de la poesia, i més tard les valors pròpiament literàries i místiques, i tanca aquest ràpid resum l'enumeració dels altres aspectes de l'obra del gran escrip-

6. Cf. P. BOHIGAS, «Est. Rom.», I (1947-48), 298-299.

7. *Id.*, 296-297.

8. Cf. J. CARBONELL, «Est. Rom.», III (1951-52), 312.

9. Cf. J. CARRERAS I ARTAU, «Est. Rom.», II (1949-50), 296-297.

10. Cf. J. CARRERAS I ARTAU, «Est. Rom.», III (1951-52), 311-312.

11. *Id.*, 313-314.

12. *Id.*, 314-315. Deixo d'anotar tres treballs recents referents a l'obra literària d'En Llull, dels quals el senyor Joaquim Molas dóna compte en aquest mateix «Butlletí», pàgs. 92-94).

13. Cf. J. RUBIÓ, «Est. Rom.», I (1947-48), 274-282.

tor. Estudia després el *Libre d'Amic e Amat*, aquella veritable «arte de amar a lo divino», en què convergeixen «una serie de elementos que no por lo dispares dejan de ser representativos de la cultura y la mentalidad del siglo XIII: la poesia sacra franciscana de Italia, la lirica amorosa de los trovadores provenzales y la mística de los sufies hispanomusulmanes» i que «sugiere al lector más profano el recuerdo del *Cantar de los Cantares* bíblico»; i el comenta amb fines anàlisis crítiques, tot assenyalant les fonts del tractat lullià. Menys extens que l'estudi dedicat al *Libre d'Amic e Amat*, però no menys suggerent, és el dedicat al *Desconhort*, «una de las mayores muestras de sinceridad que se han escrito en la Edad Media». Són de notar alguns punts interessants, com la sagaç observació que, «en algunos momentos, este ermitaño [l'Ermità del *Desconhort*], que va impugnando punto por punto todos los ideales de Llull, parece encarnar un cierto desdoblamiento del propio Ramón», i l'apartat dedicat al comentari de les fonts, on no accepta l'opinió d'Arnau Pagès, i encamina l'estudi cap a la tradició trobadoresca. Comenta així mateix la condemna de tres punts del *Desconhort* per part de l'inquisidor Eymereich.

Amb data de 1936, però apareguda en realitat el 1953, ha estat publicada la versió moderna, feta per El Bagué, d'algunes de les pàgines del *Blanquerna* que fan referència a *Sor Natana*. L'obra, d'un interès en si limitat, però de possibilitats de divulgació, ve a sumar-se a la sèrie de fragments de la gran novella lulliana que han estat publicats com a obres independents — *A vos, dona Verge Santa Maria*; *Art de Contemplació*; *Libre d'Amich e Amat*; *Libre d'Ave Maria*, etc. — i que han plantejat delicats problemes a la crítica (recordeu que Manuel de Montoliu, en *Ramon Llull, trobador*, «Homenatge a Antoni Rubió i Lluch», I (1936), 365; parla d'un possible aprofitament de materials anteriors en la poesia *A vos, dona Verge*; la problemàtica suscitada a l'entorn del *Libre d'Amich e Amat*, i que Salvador Galmés resol favorablement a una redacció separada; etc.). Amb tot, cal indicar que la unitat d'aquests fragments assenyalats no és perceptible en el nou que publica el senyor Bagué.

Rosalia Guilleumas estudia *Ramon Llull en l'obra de Jacint Verdaguer*. Sense ésser un treball exhaustiu, puix que, com indica l'autora mateixa, es prescindeix de la influència que l'ideari místic de Llull exercí en Verdaguer, i es limita a un estudi històrico-literari que queda una mica massa extern, és d'una notable importància tant en el terreny dels estudis lullians com en el dels verdaguerians. Aquesta obra de la senyoreta Guilleumas és un dels pocs treballs on és estudiada la influència literària de Llull sobre un escriptor posterior. Per altra banda, els estudis crítics realitzats amb criteri científic sobre la poesia de Verdaguer són escassíssims. La investigació verdagueriana ha insistit massa en problemes d'ordre biogràfic i l'obra literària ha estat gairebé completament negligida. En aquest sentit, l'aportació de la senyoreta Guilleumas a l'estudi de les fonts de Verdaguer és ben interessant; malgrat que, com diu la mateixa autora, «la personalitat enorme i complexa de Ramon Llull no fou coneguda íntegrament per Verdaguer, lligat a la seva època, tres són els seus aspectes que el portaren envers el Doctor Il·luminat: el de poeta místic excels, el d'home de dolors i el franciscà. Sobre aquest coneixement fragmentari, però sòlid, Verdaguer elaborà la seva obra lulliana que, començada en la seva joventut, dona el fruit més assaonat a les darreries de la seva vida.» Quant a les influències pròpiament dites, Rosalia Guilleumas les agrupa en tres apartats: «en primer lloc, les obres que el mateix autor dona per lullianes, publicant-les amb un lema de Llull, del qual vénen a ésser una glossa o paràfrasi, contingudes en tres llibres: *Idilis y Cants místichs*, *Roser de tot l'any* i *Flors del Calvari*; la versió rimada d'un bon nombre de versicles del *Llibre d'Amic e Amat*, coneguda amb el nom de *Perlès del Llibre d'Amic e Amat*; i, en tercer lloc, aquelles poesies que reflexen més o menys clarament el pensament o la imatge lullians, sense una indicació explícita de llur procedència, i que es troben disperses en diversos volums verdaguerians»; i segueix: «l'estudi defingut de l'obra de Jacint Verdaguer ens ha

portat a la convicció que les úniques produccions lullianes que exerciren una real i forta influència sobre ella, foren exclusivament el *Llibre d'Amic e Amat* i algunes poesies o obres rimades». — J. M. i B.

Record a E. Allison Peers. — Després d'una llarga malaltia de cor, el professor E. Allison Peers ha mort (21 desembre 1952) a Liverpool, prop la Universitat on havia estat, des del 1921, professor d'espanyol, i després, a més a més, lector honorari de català i de portuguès. Són molts anys d'anar amunt i avall de Brownlow Hill, moltes generacions d'alumnes que han passat per les seves lliçons. Són, també, molts anys de treball d'investigació sobre temes hispànics. I és, així mateix, un llarg temps d'estudi i d'afecte per la cultura catalana.

Peers no se n'amagava pas d'aquesta afeció per Catalunya: la seva amistat mai no fou vergonyant. Al contrari, li plaïa de proclamar-la. Recordo que un dia, mentre conversàvem a l'Hotel Adelphi amb un conegut erudit castellà, vingut a Liverpool a donar unes conferències, Peers em digué: — M'heu de fer un article en català per al «Bulletin of Hispanic Studies» —. I, girant-se al seu col·lega madrileny, li aclarí: — Darrerament havíem alçat molt la bandera portuguesa; ara cal que alcem la catalana.

No hi ha dubte que la va aixecar, en el transcurs de la seva vida fecunda d'estudis, tant amb els seus escrits com amb la seva obra personal. I això és tant més valuós que Peers, que hom ha acusat de gasiu, no obtingué mai dels catalans cap compensació econòmica. Trobà, això sí, sempre, al nostre país un caliu d'amistat sincera.

Des dels seus treballs primerencs sobre Manuel de Cabanyes fins a l'article *Catalonia* de la «Chambers' Encyclopaedia» (1950) i les recensions publicades darrerament al seu «Bulletin» sobre llibres catalans, no deixà mai d'estudiar la nostra cultura.

Entre els seus treballs de catalanòfil, els dedicats a Ramon Llull formen un grup destacat. El període lullià de Peers és, sobretot, la tercera dècada d'aquest segle. Dins la seva bibliografia de la matèria prenen un relleu especial les seves excel·lents traduccions completes a l'anglès del *Blanquerna* (1926) i del *Llibre de meravelles* (inèdita; només publicat el *Llibre de les bèsties* l'any 1927) i *Ramon Llull: A biography* (1929). Després Peers estudià principalment els romàntics i els místics castellans, però mai no deixà de treballar sobre Llull (encara el 1946 publicava *Fool of Love*, un petit volum sobre la vida del mestre mallorquí, i l'any següent n'incloua alguns fragments dins la petita antologia de místics europeus titulada *Behind that Wall*), ni de donar conferències de tema lullià, i fins a la seva mort mantingué un contacte amistós amb els nostres lullistes.

La bibliografia catalana de Peers comprèn també articles sobre temes d'actualitat i estudis geogràfics o descriptius.¹ Però la seva obra cabdal és *Catalonia Infelix* (1937). Aquest llibre ha contribuït, potser com cap altre, a la coneixença de Catalunya al món de parla anglesa. És un llibre molt documentat, tot i no ésser el més erudit dels seus llibres: hi ha — quin llibre n'està mancat? — punts discutibles. Té, però, al meu entendre, dues qualitats: no exclou la crítica sana i imparcial, però hi traspuja un gran afecte. És una mà allargada en uns moments ben difícils, un testimoniatge d'amistat patent en els mots lluminosos d'esperança amb què es clou el llibre. Em sembla que *Catalonia Infelix* serà, de tots els llibres de Peers, el que mantindrà més el seu interès, per a nosaltres i per a les generacions que seguiran.

A part dels seus escrits hi ha la tasca feta a la Universitat, de cara als alumnes, interessant-los per la cultura catalana. L'hispanisme, a la Gran Bretanya, ha tendit a comprendre l'estudi de totes les cultures de la Península Ibèrica. Peers ha estat un dels capdavanters més assenyalats d'aquesta tendència. La seva actuació ha culminat, en aquest sentit, amb la creació, l'any 1948, del lectorat de català a la School of Hispanic

¹. Vegeu H. B. HALL, *E. Allison Peers: A Selective Bibliography*, «Bulletin of Hispanic Studies», XXX (1953), 12-20.